

**Uchwała Nr ...
Rady Gminy Dąbrówno
z dnia marca 2022**

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Dąbrówno na lata 2022 - 2025.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559 ze zm.), art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.) oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (D.U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.) Rada Gminy Dąbrówno uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Dąbrówno na lata 2022 - 2025 w brzmieniu określonym w załączniku 1, stanowiącym integralną część niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dąbrówno.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2022 r. i podlega podaniu do publicznej wiadomości przez rozplakatowanie na tablicach ogłoszeń Urzędu Gminy Dąbrówno oraz wsiach sołeckich.

§ 4

Traci moc Uchwała Nr XXXVIII/249/21 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Dąbrówno na rok 2022.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII**

**DLA GMINY DĄBRÓWNO
NA LATA 2022 - 2025**

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. ORGANIZACJA PROGRAMU.....	7
III. PODSTAWY PRAWNE	9
IV. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	10
V. DIAGNOZA PROBLEMU UZALEŻNIEŃ W GMINIE DĄBRÓWNO	13
V.1. SPOŻYWANIE NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH PRZEZ mieszkańców gminy Dąbrowno	15
V.2. CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE UZALEŻNIENIOM	17
2.1. Dostępność napojów alkoholowych	17
2.2. Bezrobocie	19
2.3. Przemoc w rodzinie	20
V.3. SYTUACJA UCZNIÓW PO OKRESIE NAUKI ZDALNEJ – OPIS ZJAWISKA NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ WŚRÓD MŁODZIEŻY GMINY DĄBRÓWNO	23
VI. DZIAŁANIA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH DZIAŁANIA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	27
6.1. Zadania gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	30
6.2. Zasady wynagradzania członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	31
VII. CEL I ZADANIA PROGRAMU	31
7.1. Cel główny	31
7.2. Zadania	31
VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU	31
IX. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII	32
X. MONITOROWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W GMINIE	32
XI. REKOMENDOWANE DZIAŁANIA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY	33
XII. SZCZEGÓŁOWY WYKAZ ZADAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII.....	33

I. WSTĘP

Ostatnie lata (2020 – 2022) to „okres pandemiczny”, kiedy towarzyszy nam na co dzień COVID-19. Pandemia zmieniła nasze zachowania, nawyki, wpłynęła na relacje międzyludzkie. I chociaż przyzwyczailiśmy się już w jakimś stopniu do „nowego” funkcjonowania, to nadal obowiązujące w życiu zasady m.in. konieczność zachowania dystansu społecznego i związanymi z tym obostrzeniami, zakrywanie nosa i ust w miejscach publicznych stanowią istotne utrudnienia. Utrzymujący się przez tak długi okres czasu stan pandemii wpływa jednak przede wszystkim, na funkcjonowanie psychiczne. Obserwować można już nasiloną potrzebę wsparcia psychicznego dzieci i młodzieży, nasilenie objawów depresyjnych młodzieży i osób dorosłych oraz częściej niż miało to miejsce w latach ubiegłych, pojawiającą się przemoc domową. Systematycznie zwiększa się również sięganie po używki (alkohol, inne substancje psychoaktywne). Najnowsze badania Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę wskazują, że w czasie pandemii 27% dzieci doświadczyło krzywdzenia, 11% dzieci doświadczyło przemocy ze strony bliskiej osoby dorosłej, 10% doświadczyło wykorzystywania seksualnego, aż 1 dziecko na 11 przyznało, że nie ma nikogo kto mógłby zaoferować mu wsparcie w trudnej sytuacji (www.pandemiaprzemocy.fdds). Pandemia wpłynęła również na zwiększenie zagrożenia dzieci i młodzieży uzależnieniami behawioralnymi, w tym najczęściej obserwowanym uzależnieniem od komputera, telefonu, Internetu.

„W ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy psychiatrzy odnotowali częstsze występowanie depresji, stanów lękowych, zaburzeń nerwicowych, problemów ze snem i apetytem, a także zespołu stresu pourazowego (PTSD) wśród dzieci i młodzieży. W związku z tym, specjaliści apelują do rodziców, opiekunów i pedagogów o wzmożoną czujność i podpowiadają, jak wspierać dzieci i młodzież w nowej, postpandemicznej rzeczywistości” (www.zdrowie.pap.pl). W prowadzonym przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę telefonie zaufania dla dzieci i młodzieży w 2020 r. zarejestrowano 747 interwencji w przypadku bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia dziecka - o 43 proc. więcej niż w 2019 r. – informowała Aleksandra Gozdanek z Kliniki Psychiatrii Dzieci i Młodzieży Instytutu Psychiatrii i Neurologii podczas niedawnej, III edycji Kongresu Zdrowia Psychicznego.

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę we wrześniu przeprowadziła badanie wśród nastolatków, pytając o to, jak znoszą pandemię. Jedna trzecia dzieci w wieku 13-17 lat określiła swój stan psychiczny jako zły. We wspomnianym badaniu „Zdrowie psychiczne w czasie pandemii COVID-19”: 1) 51% osób badanych zgłosiło objawy wskazujące na załamanie funkcjonowania i wykonywania codziennych obowiązków; 2) 38% respondentów stwierdziła, że odczuwa objawy depresyjne; 3) 62% uczestników badania relacjonowało nasilone objawy lęku uogólnionego; 4) 37% wykazywało objawy zespołu stresu pourazowego (PTSD); 5) 71% ankietowanych nadmiernie się zamartwiała, rozmyślało, miało problemy z koncentracją i snem, przy czym u 13% z nich podejrzewano wystąpienie zaburzeń adaptacyjnych.

W raporcie „Wpływ COVID-19 i blokady na zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży: narracyjny przegląd z zaleceniami” ([Shweta Singh, Deblina Roy, Krittika Sinha, Sheeba Parveen, Ginni Sharma, Gunjan Joshi](#) *Impact of COVID-19 and lockdown on mental health of children and adolescents: A narrative review with recommendations*) wykazano, że „Na świecie jest ponad 2,2 miliarda dzieci, które stanowią około 28% światowej populacji. Osoby w wieku od 10 do 19 lat stanowią 16% światowej populacji. COVID-19 w bezprecedensowy sposób wpłynął na życie ludzi na całym świecie, w tym dzieci i młodzieży. Na całym świecie podstawowym sposobem zapobiegania zakażeniu COVID-19 są strategie izolacji i dystansu społecznego w celu ochrony przed ryzykiem zakażenia. Na tej podstawie od stycznia 2020 r. różne kraje rozpoczęły wdrażanie regionalnych i krajowych środków powstrzymujących lub blokad. W tym kontekście jednym z głównych środków podjętych podczas blokady było zamykanie szkół, placówek oświatowych i obszarów aktywności. Te nieubłagane okoliczności, które wykraczają poza normalne doświadczenie, prowadzą do stresu, niepokoju i poczucia bezradności we wszystkich. (...) Wykazano, że w porównaniu z dorosłymi pandemia ta może nadal mieć nasilające się długoterminowe niekorzystne skutki dla dzieci i młodzieży. Charakter i zakres wpływu na tę grupę wiekową zależy od wielu czynników podatności, takich jak wiek rozwojowy, obecny status edukacyjny, posiadanie specjalnych potrzeb, wcześniejszy stan zdrowia psychicznego, uprzywilejowanie ekonomiczne i poddanie dziecka/rodzica kwarantannie z powodu zakażenia lub strach przed infekcją”. Dane z raportu wskazywały, że aż 57% dzieci w wieku 7-12 lat zwiększyło czas korzystania z Internetu w okresie pandemii. Była to aktywność nie tylko związana z nauką zdalną ale również związana z rozrywką i przyjemnościami. Kompulsywne korzystanie z gier komputerowych, praktycznie niekontrolowane przez dorosłych życie w mediach społecznościowych, stałe surfowanie po Internecie czy „wciągające” (atrakcyjne dla dzieci) aplikacje na telefonie – to wszystko wciąga dzieci i młodzież w nałóg. Jak podkreślają specjaliści, „popandemiczne” uzależnienie od ekranu będzie stanowić duże wyzwanie dla rodziców i pedagogów. Podkreślają że koniecznością jest zadbanie o zdrową profilaktykę i uświadomienie dziecku zagrożeń wynikających z „narkotycznego” korzystania z ekranu komputera czy smartfona. Te obszary znalazły też swoje odzwierciedlenie w działaniach podjętych na terenie gminy Dąbrówno w minionym roku (akcje i działania wzmacniające czynnik ochronny jakim jest prawidłowo funkcjonująca rodzina, diagnoza społeczna w obszarze skutków izolacji dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2020/21). Diagnoza na najbliższe lata obejmie: 1) w roku 2022 obszar cyberuzależnień i sposobów korzystania z Internetu i smartfonów przez dzieci i młodzież z naszej gminy, 2) w 2023 – obszar funkcjonowania rodzin i stosunku dorosłych mieszkańców Gminy Dąbrówno do problemu alkoholowego i zjawiska przemocy domowej, 3) w 2024 r. strukturę zagrożeń uzależnieniami wśród dorosłych mieszkańców gminy Dąbrówno i młodzieży uczącej się w placówkach edukacyjnych znajdujących się na terenie gminy Dąbrówno, 4) w roku 2025 charakterystyka i ocena efektywności czynników chroniących przed uzależnieniami dzieci i młodzieży gminy Dąbrówno.

Odrębnym problemem pozostaje nadal problem uzależnienia od alkoholu. Z danych GUS, zamieszczonych również na stronie internetowej PARPA, wynika, że nadal wzrasta spożycie alkoholu przez Polaków. Od kilku lat zmienia się wprawdzie struktura picia Polaków (przejście od alkoholi tzw. mocnych do piwa) ale zmiany te skutkują częstszym sięganiem po alkohol, jakim jest piwo, przez młodzież, bez jednoczesnego przekonania o szkodliwości spożywanego alkoholu.

W roku 2021 większość instytucji i placówek, w tym miejsc pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin działała już praktycznie w trybie „przedpandemicznym” (z zachowaniem obostrzeń zw. z zachowaniem dystansu, zasłanianiem ust i nosa i dezynfekcji). Również placówki edukacyjne od bieżącego roku szkolnego 2021/2022 pracowały w systemie stacjonarnym. Sytuacja „próby powrotu do normalności” stworzyła w roku 2021 możliwość udzielenia pomocy osobom borykającym się z problemami uzależnienia i przemocy, w sposób bardziej efektywny. W formie bezpośredniej udzielana była pomoc osobom zgłaszającym się do Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego, prowadzone były szkolenia dla specjalistów i rodziców oraz zajęcia profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży szkół podstawowych znajdujących się na terenie Gminy.

Niestety, nadal utrzymujący się stan zagrożenia ze strony COVID-19, przetaczająca się IV fala pandemii wymusza elastyczne dopasowywanie działań realizowanych w ramach Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, do aktualnego stanu pandemii i wynikających z niej ograniczeń. Tak więc część działań, w sytuacji obostrzeń może ponownie przyjąć formę oddziaływań zdalnych (np. online, telefonicznych konsultacji). Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii realizowane od 2022 roku opierają się o nowe zadania zawarte w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 – 2025, który stanowi załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021, w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 – 2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 183). W rozdziale II *Cele operacyjne NPZ i podmioty odpowiedzialne za ich realizację*, cel 2 obejmuje Profilaktykę uzależnień. Rozdział VI NPZ zawiera Wykaz zadań służących realizacji celu operacyjnego 2: Profilaktyka uzależnień. Zadania ww. odnoszą się do obszarów: 1) Zintegrowanego przeciwdziałania uzależnieniom (siedem zadań szczegółowych); 2) Uzależnienie od tytoniu (nikotyny) – sześć zadań szczegółowych; 3) Uzależnienie od alkoholu (sześć zadań szczegółowych); 4) Uzależnienia od zachowań (behawioralne) – cztery zadania szczegółowe; 5) Uzależnienia od narkotyków (pięć zadań szczegółowych).

Pamiętać należy, że wzrost spożycia alkoholu czyni wiele szkód. Do głównych szkód zdrowotnych spowodowanych nadużywaniem alkoholu należą między innymi: nadciśnienie, zaburzenia układu krążenia, zmiany nowotworowe. Oprócz ww. szkód zdrowotnych, do istotnych należą szkody społeczne spowodowane nadużywaniem alkoholu, należą do nich m.in.: przestępczość, przemoc w rodzinie, ubóstwo, naruszanie zasad bezpieczeństwa publicznego, wypadki komunikacyjne. Tak więc **alkohol**

i inne używki w ostatnich latach stanowią tym większy problem, że straty wynikające z ich zażywania nakładają się i będą się nakładać na negatywne skutki społeczne i zdrowotne wynikające z zagrożeń COVID-19.

W tych warunkach, mając na uwadze wzrost wydatków na zakup alkoholu przez mieszkańców naszej gminy koniecznością więc pozostaje nadal podejmowanie systematycznych, kompleksowych działań mających na celu z jednej strony ograniczanie popytu na alkohol i inne używki, z drugiej strony mających na celu redukcję szkód zdrowotnych i społecznych, będących skutkiem używania substancji psychoaktywnych. **Działania te powinny też mieć charakter kompleksowych działań realizowanych przez wiele podmiotów współpracujących ze sobą.**

Zgodnie z Ustawą o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw z dnia 17.12.2021r. (Dz.U. z dnia 30.12.2021 r, poz. 2469), zadania własne gminy w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wynikają bezpośrednio z art. 4¹ Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 poz.2277 z późn. zm.). Do zadań tych należy:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii, określone w art. 2.1 w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.), wykonywane są przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, w szczególności przez:

- 1) działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną;
- 2) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych;

- 3) ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych;
- 4) nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- 5) zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- 6) nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii, określone są w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.) w art. 10.1:

Przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy, obejmujących:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego

II. ORGANIZACJA PROGRAMU

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla gminy Dąbrówno, zwany dalej Programem, określa strategię gminy w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu, narkotyków i uzależnień, w tym behawioralnych. Podstawą doboru zadań zawartych w Programie oraz sposobu ich realizacji jest analiza potrzeb lokalnych, przeprowadzana w latach 2018 – 2021 w wybranych obszarach. W roku 2021 diagnoza dotyczyła sytuacji dzieci i młodzieży w dobie zagrożenia COVID-19, po okresie nauki zdalnej, ich kondycji psychicznej, emocjonalnej, trudności, lęków jakie towarzyszyły uczniom przy powrocie do szkół. Wyniki badań tego obszaru pozwoliły na zaplanowanie zadań i działań wspierających dzieci i młodzież oraz ich rodziców.

Zadania zawarta w Programie wynikają również z prowadzonej w każdym roku analizy środków wydatkowanych przez mieszkańców gminy Dąbrówno na zakup napojów alkoholowych w punktach sprzedaży alkoholu znajdujących się na terenie naszej gminy oraz zestawienia tych danych z danymi statystycznymi ogólnopolskimi oraz regionalnymi (województwa warmińsko – mazurskiego). W szerszej perspektywie czasowej podstawę stanowi *Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Dąbrówno na lata 2018-2027*.

Zadania Programu dostosowane są do możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe. Budowanie jednolitej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień na terenie gminy Dąbrówno, opiera się na systemowym wdrażaniu programów profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie.

Program, w sposób kompleksowy podejmuje problemy dotyczące uzależnień od napojów alkoholowych, narkotyków i innych środków psychoaktywnych, w tym nowych substancji psychoaktywnych (tzw. „dopalaczy”) oraz uzależnień behawioralnych (na co wskazuje Narodowy Program Zdrowia na lata 2021 – 2025) oraz przemocy związanej z uzależnieniem. Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii opracowano zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025. Przy opracowaniu niniejszego Programu uwzględnione zostały także wyniki badań i raporty funkcjonującej do 2022 roku Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dostępne w roku 2021 na stronie www.parpa.pl) oraz materiały edukacyjne i raporty badań Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, powołanego do funkcjonowania od 2022 roku (Dz.U. z 2021 r. poz. 2469). Gminny Program opracowany został na okres czterech lat (zadania realizowane będą w latach 2022 – 2025). W ww. okresie prowadzone będzie coroczne monitorowanie wybranych obszarów społecznych, celem bieżącej diagnozy problemów społecznych, powiązanych z zagrożeniami spożywania alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych.

W programie na lata 2022 – 2025 dodatkowo pojawiły się zadania związane z profilaktyką uzależnień behawioralnych, co wynika z wyników badań prowadzonych w tym obszarze w ostatnim okresie czasu. Szczególnie zagrożone uzależnieniami behawioralnymi okazały się dzieci i młodzież.

Wyniki badań w zakresie hazardu, z 2019 roku wskazują, że osoby grające w czasie ostatnich 12 miesięcy na pieniądze stanowiły 37,1% populacji osób w wieku powyżej 15 roku życia. W porównaniu do wyniku uzyskanego w poprzednim badaniu, przeprowadzonym w 2015 roku, odsetek ten wzrósł o 2,9 punktu procentowego.

Z badań obszaru użytkowania Internetu (2019), trzy czwarte Polaków w wieku powyżej 15 roku życia deklaruje korzystanie z Internetu. W stosunku do pomiaru z 2012 roku nastąpił przyrost odsetka o prawie 13 punktów procentowych. Przeważająca większość korzystających z sieci (98,0%) to

przeciętni użytkownicy, niemający w codziennym życiu problemów w związku z korzystaniem z Internetu. Problem z uzależnieniem od Internetu (wymienne bywa stosowane określenie „problemowe użytkowanie Internetu - PUI”) dotyczy obecnie 0,03% badanej populacji, co stanowi 0,04% korzystających z sieci. Zagrożonych uzależnieniem od Internetu jest 1,4% ogółu badanych, co stanowi 1,9% korzystających z Internetu. W liczbach bezwzględnych jest to – szacunkowo – ok. 465 000 osób. Zagrożeń uzależnieniem lub już uzależnieni rekrutują się głównie spośród osób poniżej 25 roku życia, przy czym najbardziej zagrożeni są niepełnoletni.

W badaniu ESPAD z 2019 roku zawarto też pytania dotyczące korzystania z mediów społecznościowych, takich jak Twitter, Facebook czy Skype oraz grania w gry na urządzeniach elektronicznych (komputer, smartfon, konsola, gry wideo). „Analiza typowego dnia nauki szkolnej młodszej badanej grupy (15-16 lat) pokazuje najliczniejszą podgrupę badanych, która korzysta z mediów społecznościowych 2-3 godziny dziennie (30,1%), mniej osób poświęca na tą aktywność ok. 4-5 godzin (20,2%). W przypadku typowego dnia weekendowego, dominują dwie podgrupy badanych: podgrupa korzystająca ponad 6 godzin dziennie (26,4%) oraz korzystająca ok. 2-3 godzin (24,6%). W starszej grupie wiekowej, w typowym dniu nauki w szkole, największy odsetek uczniów poświęca na korzystanie z mediów społecznościowych 2-3 godziny dziennie (33,7%) lub około 4-5 godzin dziennie (20,4%). W trakcie weekendu dominuje korzystanie z mediów społecznościowych 2-3 godziny dziennie (27,2%), około 4-5 godzin dziennie (25,7%) lub 6 godzin lub więcej (25,2%). Czas spędzamy w Internecie nie jest wskaźnikiem świadczącym o uzależnieniu natomiast jest sygnałem ostrzegawczym wymagającym analizy i monitorowania ze strony rodziców (https://www.cinn.gov.pl/portal?id=15&res_id=1880417).

III. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek uchwalania niniejszego Programu wynika z art. 18 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.) i art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r., poz.1119 ze zm.) oraz art. 10 ust.3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.).

Inne, wybrane akty prawne mające zastosowanie w realizacji zdań Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, w gminie Dąbrówno:

1. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2021 r., poz. 1956 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 – 2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642).

IV. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

W Gminie Dąbrówno aktualnie zamieszkuje **4158** mieszkańców, w 18 sołectwach, które tworzy 26 miejscowości (stan na dzień 12.11.2021). Ilość mieszkańców w poszczególnych miejscowościach gminy w latach 2019, 2020 i 2021 prezentuje poniższe zestawienie tabelaryczne:

L.p.	Nazwa miejscowości	ROK		
		2019	2020	2021
1.	Bartki	37	36	36
2.	BRZEŻNO MAZURSKIE	103	100	96
3.	Dąbrowa	48	46	49
4.	DĄBRÓWNO	972	965	967
5.	ELGNOWO	285	286	286
6.	Fiugajki	70	70	66
7.	GARDYNY	143	151	143
8.	Jabłonowo	108	112	118
9.	JAGODZINY	112	109	106
10.	Jakubowo	19	17	17
11.	Kalbornia	28	27	30
12.	LESZCZ	120	120	113
13.	LEWAŁD WIELKI	219	215	209
14.	ŁOGDOWO	29	28	26
15.	MARWAŁD	309	313	317
16.	ODMY	52	50	50
17.	OKRĄGŁE	86	84	86
18.	OSIEKOWO	143	137	134
19.	OSTROWITE	92	91	90
20.	Pląchawy	70	70	72
21.	SAMIN	521	510	504
22.	SAMINEK	90	86	85
23.	Stare Miasto	7	6	6
24.	TUŁODZIAD	182	182	182
25.	WĄDZYN	106	105	105
26.	WIERZBICA	270	267	265
RAZEM		4221	4183	4158

Tab. 1. Liczba mieszkańców Gminy Dąbrówno w latach 2019 - 2021. W tabeli wyróżnione zostały sołectwa.
Źródło: opracowanie własne, UG Dąbrówno, 2021.

Analiza ludności gminy Dąbrówno, uwzględniająca zróżnicowanie wiekowe, w oparciu o dane z 12 listopada 2021 roku, przedstawia poniższa tabela:

	WIEK		
	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny

Kobiety	400	1143	503
Mężczyźni	433	1421	258
Ogółem	833 (839 w 2021)	2564 (2599 w 2021)	761 (745 w 2021)

Tab. 2. Liczba mieszkańców Gminy Dąbrówno z uwzględnieniem wieku – stan na 12.11.2021. Źródło: opracowanie własne, UG Dąbrówno, 2021.

Z powyższej analizy struktury demograficznej wynika, że najliczniejszą grupę mieszkańców gminy Dąbrówno stanowią osoby w wieku produkcyjnym (mężczyźni w przedziale wiekowym 18 – 64 lat, kobiety w przedziale wieku 18 – 59 lat). **2564 osób jest w tym przedziale wiekowym, co stanowi 61,6% ogółu mieszkańców gminy (w stosunku do roku ubiegłego spadek o 1,1%),** 20 % stanowią dzieci i młodzież do 18 roku życia, a osoby w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni powyżej 65 roku życia i kobiety powyżej 60 roku życia) stanowią 18,4% - w stosunku do roku ubiegłego nastąpił w tej grupie niewielki wzrost liczby mieszkańców.

Z analizy danych demograficznych przedstawionych w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Dąbrówno na lata 2018-2027*, wynika, że liczba mieszkańców gminy ogółem nie zmieniła się istotnie na przestrzeni 22 lat, w ciągu ostatnich lat jednak systematycznie się zmniejsza. **W dłuższej perspektywie czasowej zmieniała się jednak struktura wieku: zmalała liczba dzieci i młodzieży, wzrosła i stale rośnie liczba osób starszych (taką tendencje obserwowaliśmy też w roku 2021).**

Jak wynika z analizy danych zawartych w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Dąbrówno na lata 2018-2027*, w dłuższej, 10 letniej perspektywie czasowej, systematycznie zmniejsza się liczba dzieci i młodzieży (dzieci w wieku 0-9 lat o 2%, młodzieży o 4%), jednocześnie rośnie odsetek osób starszych wśród mieszkańców naszej gminy (wzrost o 5% w ciągu ostatnich 10 lat).

EDUKACJA

Dzieci i młodzież z terenu gminy Dąbrówno uczęszczają do publicznych szkół podstawowych w Marwałdzie (w roku 2021 do placówki uczęszczało 38 dzieci), Dąbrównie (łącznie z Punktem przedszkolnym w 2021 roku do placówki uczęszczało 269 uczniów) i Elgnowie (w roku 2021 - 77 dzieci, w tym oddział „0”). Wszystkie placówki posiadają wysoko wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną. Wielu z nauczycieli posiada przygotowanie pedagogiczne w kilku kierunkach, studia podyplomowe, posiadają uprawnienia do sprawdzania egzaminów po szkole podstawowej w całym kraju, placówki zatrudniają terapeutów z zakresu logopedii, oligofrenopedagogiki, terapii dziecka z diagnozą autyzmu, terapii pedagogicznej, którzy zajmują się głównie zajęciami rewalidacyjnymi w szkole, bowiem istnieje wyraźna potrzeba w tym względzie. W ostatnim roku szkolnym we wszystkich placówkach

edukacyjnych znajdujących się na terenie gminy Dąbrówno, zatrudnionych było 73 nauczycieli (17 – PSP w Marwałdzie, 38 – PSP w Dąbrównie i 18 PSP w Elgnowie).

Placówki w Dąbrównie, Marwałdzie i Elgnowie, poza obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi organizują dla swoich uczniów dodatkowe zajęcia wspomagające rozwój i naukę, a także rozwijające zainteresowania (korekcyjno- kompensacyjne, wyrównawcze, gry na instrumencie, gier planszowych, kulinarne). Źródło: Dane własne, na podstawie informacji przekazanych przez placówki oświatowe.

Dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczają do oddziałów zerowych przy szkołach podstawowych oraz Punktu przedszkolnego w Dąbrównie.

Placówka	Ilość uczniów		Ilość nauczycieli	
	2020/21	2021/22	2020/21	2021/22
PSP w DĄBRÓWNIE	273	269	38	38
PSP w MARWAŁDZIE	44	38	17	17
PSP w ELGNOWIE	81	77	19	18
łącznie	398	384	61	73

Tab. 3. Liczba uczniów i nauczycieli zatrudnionych w publicznych szkołach podstawowych na terenie gminy Dąbrówno – stan na 12.11.2021. Źródło: opracowanie własne, Dąbrówno, 2021.

Analiza danych z 2021 roku wskazuje, że duża część uczniów wymagała wyrównywania deficytów rozwojowych w różnych obszarach: poznawczym, emocjonalnym, społecznym. Najczęściej występującymi deficytami były: deficyty percepcji wzrokowej, słuchowej, integracji wzrokowo – ruchowej, wzrokowo – przestrzennej, zaburzenia integracji sensorycznej, zaburzenia zachowania, obniżone dostosowanie społeczne. Nadal utrzymuje się duże zapotrzebowanie, wśród najmłodszych dzieci, na zajęcia logopedyczne, korygujące wady wymowy. Analiza sytuacji dzieci i młodzieży, oparta o materiał badaczy omówiona w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Dąbrówno na lata 2018-2027 (str. 67-68)*, pozostaje nadal aktualna. Aktualne pozostają również zaproponowane działania pomocowe adresowane do dzieci.

Pomimo zaproponowanych i realizowanych w 2021 roku działań adresowanych do rodziców, które miały na celu wspieraniu ich w pełnionej funkcji rodzicielskiej (wzmacnianie rodziny jako czynnika chroniącego dzieci) w formie bezpośredniej (np. Szkoła Rodzica) jak i pośredniej (szkolenia podnoszące kompetencje specjalistów, wychowawców współpracujących z rodzicami), wydaje się że zakres podejmowanych działań był zbyt wąski. W latach 2022 - 2025 nadal planowana jest realizacja działań wzmacniających rodzinę. Działania te mają na celu również wzrost umiejętności wychowawczych rodziców, tak aby zminimalizować problemy wychowawcze oraz edukacyjne uczniów szkół podstawowych. Z informacji pedagogów szkolnych wynika, że jednym z poważniejszych problemów

jest brak bezpośredniego dostępu rodziców do psychologa. W ocenie pedagogów wszystkich placówek ułatwienie dostępu do pomocy psychologicznej wpłynęłoby znacząco na skuteczność rozwiązywania problemów wychowawczych w wielu rodzinach. W latach następnych należałoby poszerzyć działalność PIK lub utworzyć Specjalistyczny punkt pomocy psychologicznej dla dzieci, młodzieży i rodziców z problemami wychowawczymi. Szkoły podstawowe na terenie gminy Dąbrówno, w ocenie pedagogów i zgodnie z oczekiwaniem rodziców, powinny być głównym miejscem, które powinno wspierać rodziców w pełnieniu funkcji rodzicielskich oraz uczniów, wyposażając je w wiedzę dotyczącą zagrożeń XXI wieku oraz umiejętności radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania problemów, prawidłowej komunikacji interpersonalnej, asertywności, szkodliwości używek i substancji psychoaktywnych (*źródło: dane własne; wywiady z pedagogami PSP w Dąbrównie, Marwałdzie i Elgnowie; październik 2021*).

Wszystkie publiczne szkoły podstawowe na terenie gminy Dąbrówno zaplanowały i realizowały w minionym roku szkolnym szereg działań o charakterze profilaktycznym, które miały na celu ograniczanie wpływu czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących. **Realizacja planów na bieżąco modyfikowana była przez pandemię.** W roku 2021, na terenie szkół gminy Dąbrówno realizowane były m.in. rekomendowane programy profilaktyczne takie jak: „Smaki życia czyli debata o dopalaczach”, „Busola. Na morzu uczuć i emocji”, „Busola. Podróż w bezpieczny świat”, „Unplugged”, „Apteczka emocjonalna”, „Domowi Detektywi”.

W latach następnych planowana jest również realizacja szerokiego wachlarza działań profilaktycznych z zakresu profilaktyki uniwersalnej oraz realizacja warsztatów i programów profilaktycznych, z listy rekomendowanych przez ORE. Realizacja programów uwzględnia potrzeby zdiagnozowane przez pedagogów szkolnych.

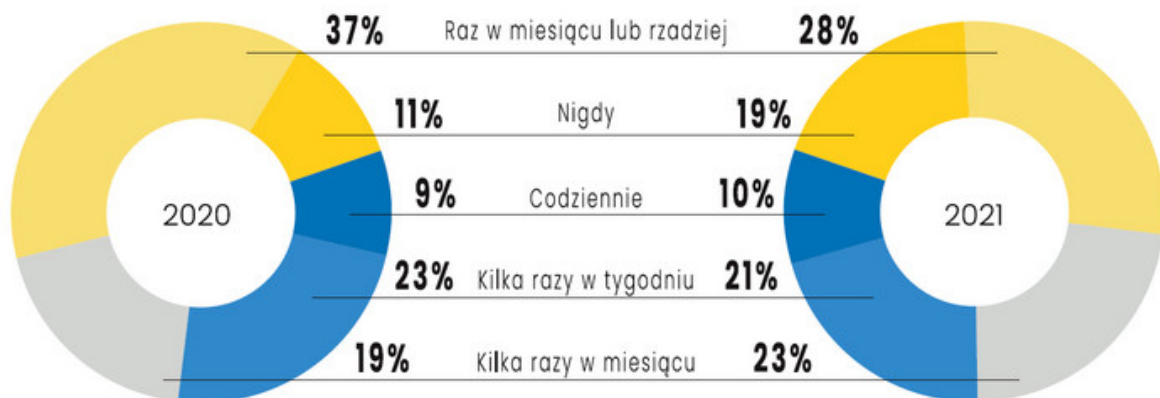
V. DIAGNOZA PROBLEMU UZALEŻNIEŃ W GMINIE DĄBRÓWNO

Pomimo trwającej w kraju epidemii, alkohol nadal należy do głównych używek przynoszących znaczące i wymierne straty w wielu obszarach życia publicznego i osobistego, jest też tragedią dla wielu rodzin. Z danych ogólnopolskich opublikowanych przez PARPA w 2021 roku (www.parpa.pl) wynika, że wprawdzie w 2020 roku, nie zaobserwowano widocznego wzrostu spożycia w litrach 100% alkoholu na 1 mieszkańca, nadal jednak utrzymuje się spożycie na zbliżonym poziomie: w roku 2019 było to 9,78 litra, w roku 2020 – 9,6 litra 100% alkoholu. Na uwagę zasługuje jednak fakt, **że na zakup alkoholu wydatkowaliśmy w roku 2020 więcej środków aniżeli w roku ubiegłym** – wzrost o 381 481 895 złotych (**wartość alkoholu sprzedanego w Polsce w 2019 roku wyniosła 40 610 765 250,55 złotych, w roku 2021 – wartość wyniosła 40 992 247 145,37 złotych**), co mogłoby sugerować, że być może nieco mniejsze spożycie 100% alkoholu na statystycznego Polaka spowodowane było wzrostem cen (wydatkowanie środków na zakup alkoholu wzrosło).

Analiza spożycia napojów alkoholowych w Polsce w roku 2020 wskazuje, na utrzymującą się nadal strukturę spożywania napojów alkoholowych w procentach w przeliczeniu na 100% alkoholu: wyroby spirytusowe stanowiły 38,5% (w roku ubiegłym 37,8%), wino i miody pitne – 8% (w roku 2019 - 7,6%), piwo stanowiło aż 53,5% - niewielki spadek w stosunku do roku ubiegłego – o 1,1%. (za: PARPA 2021). Nadal więc ponad połowę sprzedawanego alkoholu stanowi piwo. Wzrosło też o 0,7% spożycie wyrobów spirytusowych.

Z raportu Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), uwzględniającego 52 kraje świata, opublikowanego w 2021 roku, wynika że rocznie na mieszkańca kraju należącego do UE przypada średnio 11,3 litra czystego alkoholu. Jak podaje Monika Mikołajska (www.medonet.pl 20.05.2021): „Wg raportu przynajmniej raz w miesiącu upija się 30 proc. dorosłych (powyżej 15 lat). W krajach OECD od alkoholu uzależnionych jest 3,7 proc. populacji - to ok. 50 mln ludzi. Na jednego Polaka rocznie przypada średnio 11,7 litra czystego alkoholu, co najmniej raz w miesiącu upija się 35 proc. Dorosłych. Do 2050 r. z powodu chorób i urazów spowodowanych pić alkoholu średnia długość życia skróci się u nas o 1,6 roku. To jeden z wyższych wskaźników”

Częstotliwość picia alkoholu wśród Polaków

Źródło: Raport OECD, 2021 (www.medonet.pl)

„Po jaki alkohol Polacy sięgają najczęściej? Po piwo - 5 proc. spożywa codziennie, 10 proc. kilka razy w tygodniu. Jeśli chodzi o wódkę - codziennie pije ją 5 proc. pijących mężczyzn i 1 proc. kobiet, ale już kilka razy w miesiącu konsumuje ją 21 proc. Polaków i 8 proc. Polek” (www.medonet.pl) .

W lipcu 2021 roku Instytut Jagielloński opublikował raport „Polska zalana piwem”. Jest to analiza polskiego rynku alkoholowego oraz modelu spożycia alkoholu w Polsce. Publikacja przedstawia zmiany w upodobaniach Polek i Polaków w spożyciu alkoholu oraz sytuację rynku piwowarskiego w Polsce. Zawiera również prawne i medialne aspekty tematyki alkoholowej w naszym kraju.

Jak podano w raporcie „Polacy w światowej czołówce konsumpcji piwa Polacy wyraźnie przebijają statystyki europejskie i światowe w spożyciu piwa. W Unii Europejskiej więcej piwa spożywają jedynie

w Niemczech, Czechach i Belgii, a więc krajach o głęboko zakorzenionej tradycji piwnej. Należy również zauważyć, że w krajach tych piwo ma mniejszą zawartość alkoholu od najpopularniejszych marek w Polsce. W Polsce piją prawie wszyscy dorośli mężczyźni (90%) i większość dorosłych kobiet (79%) (CBOS, 2019). Aktualnie pije także ponad połowa młodzieży (15-19 lat) (55,6%) (WHO, 2018), a polskie badania wskazują na jeszcze wyższe wskaźniki picia przez młodzież (Sierosławski, 2020)”.

Problemem jest także podejście do piwa, które przez dużą część Polaków nie jest uważane „za alkohol”.

RYS. 11. **PIWO PRZEZ WIĘKSZOŚĆ DOROSŁYCH POLAKÓW NIE JEST UWAŻANE ZA ALKOHOL**

Zródło: IBRS, 2019a

INSTITUT JAGIELLOŃSKI

NOWEMEDIA24.PL
PROJEKT: PIOTR PERZYŃA

Polacy wydali na zakup piwa bezalkoholowego*:

* Piwo bezalkoholowe może legalnie zawierać niewielkie ilości alkoholu (do 0,5%, czyli 1 gr etanolu w butelce 0,35 ml).

Zródło: (Ptak-Igiewska, 2019; M. Cyganiak, NielsenIQ, w: interiaBiznes, 2021)
(T. Starek w: Ptak-Igiewska, 2019)

INSTITUT JAGIELLOŃSKI

NOWEMEDIA24.PL
PROJEKT: PIOTR PERZYŃA

(www.jagiellonski.pl źródło: Raport: Polska zalana piwem, 10.11.2021)

V.1. SPOŻYWANIE NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH PRZEZ MIESZKAŃCÓW GMINY DĄBRÓWNO

Narzędziem umożliwiającym oszacowanie i porównanie rok do roku ilości spożywanego przez mieszkańców gminy Dąbrówno alkoholu, pozostaje analiza wpływów za sprzedaż alkoholu wynikających z wydanych zezwoleń, na każdy rodzaj napojów alkoholowych: zezwoleń A na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu (najczęściej jest to piwo), zezwoleń B na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych zawierających od 4,5% do 8% alkoholu (głównie jest to wino) i zezwoleń C na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych zawierających

powyżej 18% alkoholu są to już mocne trunki, jak wódka. Aktualnie na terenie gminy Dąbrówno sprzedaż alkoholu prowadzona jest przez 17 podmiotów: 11 to sprzedawcy detaliczni, 6 to podmioty gastronomiczne.

Zestawienie wartości sprzedaży alkoholu w latach 2014 – 2020 (wg składanych przez sprzedawców do Urzędu Gminy Dąbrówno oświadczeń o wartości sprzedanego alkoholu) i analiza wpływów za sprzedaż alkoholu, pozwala ocenić jak zmieniało się na przestrzeni ostatnich lat spożycie alkoholu wśród mieszkańców gminy Dąbrówno. Dane te obrazuje tabela 4.

Wartość sprzedaży alkoholu wg oświadczeń składanych przez sprzedawców Gminy Dąbrówno w latach 2014 – 2015 / 2019 - 2020			
2014	2015	2019	2020
2.038.282	2.795.000	2.640.380	3.274.677

Wartość sprzedaży alkoholu wg oświadczeń składanych przez sprzedawców Gminy Dąbrówno w latach 2016 – 2017 - 2018		
2016	2017	2018
2.608.883	2.627.664	2.658.496

Tabela 4. Wartość sprzedaży alkoholu na terenie Gminy Dąbrówno, wg oświadczeń sprzedawców. Źródło: opracowanie własne, UG Dąbrówno, 2021

Dane zawarte w tabeli 4 wskazują, że po istotnym skokowym wzroście wartości sprzedaży alkoholu w roku 2015 (w 2014 wartość ta wynosiła 2.038.282 zł, w 2015 wzrosła o 750.000 i wyniosła 2.795.000 zł) przez okres prawie czterech lat utrzymywała się niestety wysoka, ale stabilna wartość sprzedaży alkoholu, wynosząca ponad 2.600.000 zł. Podkreślić należy, że dane te dotyczą tylko alkoholu zakupionego na terenie punktów sprzedaży usytuowanych na terenie gminy Dąbrówno.

Ostatni 2020 rok ponownie okazał się rokiem przełomowym, w którym wzrosła znacząco wartość sprzedaży alkoholu i przekroczyła wartość 3 mln złotych.

Inaczej wygląda sytuacja w Województwie Warmińsko – Mazurskim. Wydatkowanie środków na zakup alkoholu w roku 2020 w stosunku do roku ubiegłego zmniejszyło się: wartość alkoholu sprzedanego w naszym województwie w 2019 roku wyniosła 1 779 212 783,51 złotego, w roku 2020 – wartość wyniosła 1 511 931 663,64,37 złotych).

Sytuacja w Gminie Dąbrówno jednak znacząco odbiega od trendów widocznych w Województwie Warmińsko – Mazurskim. W stosunku do roku ubiegłego na terenie Gminy Dąbrówno zaobserwowano widoczny wzrost środków przeznaczonych na zakup alkoholu. W roku 2020 na zakup alkoholu mieszkańcy Gminy przeznaczycy 3 274 677 złotych, w 2019 – 2 640 380 złotych. Dane

te wskazują, że problem alkoholowy nadal jest jednym z głównych problemów mieszkańców Gminy Dąbrówno a w okresie pandemii zaobserwowano istotny wzrost wydatków przeznaczonych na zakup alkoholu (dane dotyczą tylko alkoholu zakupionego w punktach sprzedaży znajdujących się na terenie gminy).

Sytuacja ta wymaga intensyfikacji działań ukierunkowanych na wzrost świadomości dotyczącej szkodliwych konsekwencji spożywania alkoholu.

V.2. CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE UZALEŻNIENIOM

Mieszkańcy gminy Dąbrówno, jako główne przyczyny problemu uzależnienia wskazywali: **łatwy dostęp do używek**, w tym alkoholu (odpowiedzi takiej udzieliło 39% badanych) i **brak pracy** (38% ankietowanych w problemach z zatrudnieniem upatruje głównej przyczyny uzależnienia). Ankietowani wskazywali również **silne powiązanie zjawiska przemocy domowej z problemem alkoholowym** (za: „Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Dąbrówno na lata 2018-2027”, „Diagnoza problemów społecznych gminy Dąbrówno – 2016”).

Czynniki, na które wskazywali sami mieszkańcy Dąbrówna, znajdują również potwierdzenie w licznych publikacjach specjalistycznych i naukowych (np. publikacje i raporty z badań PARPA www.parpa.pl). Dane dotyczące wartości sprzedanego w 2020 roku alkoholu, w punktach na terenie gminy Dąbrówno, sugerują że **okres pandemii miał znaczący wpływ na wzrost spożycia alkoholu przez mieszkańców gminy**.

2.1. Dostępność napojów alkoholowych

Zgodnie z uchwałą Rada Gminy Dąbrówno Nr L/308/18 z dnia 30 sierpnia 2018 roku ustalona została maksymalna liczba 50 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy Dąbrówno przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży dla poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych, z tego: 1. 20 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa, 2. 15 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa), 3. 15 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu”. Ustawa ta w § 2 reguluje maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy Dąbrówno przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży dla poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych, określając ich liczbę na 17, z tego: 1. 7 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa, 2. 5 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa), 3. 5 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu”. **Na dzień dzisiejszy limity nie zostały wykorzystane.**

Z § 3 wynika, że punkty sprzedaży i podawania alkoholu nie mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 30 m od: placówek oświatowo – wychowawczych, obiektów kultu religijnego i obiektów sportowych. Pomiaru odległości dokonuje się najkrótszą drogą wzdłuż ciągów komunikacyjnych od drzwi wejściowych miejsc określonych w pkt.1 do drzwi wejściowych miejsc sprzedaży lub podawania napojów alkoholowych.

W 2021 roku obowiązywała, zmieniona w roku 2019 uchwała w sprawie wprowadzenia odstępstw od zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych na terenie Gminy Dąbrówno. Zmiana dokonana w 2019 roku dotyczyła § 1: w uchwale Nr L/309/18 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 30 sierpnia 2018, w sprawie wprowadzenia odstępstw od zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych na terenie Gminy Dąbrówno, zmieniającej uchwałą Nr LI/319/2018 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 27 września 2018 r., dokonano następujących zmian: w § 1 ust. 1 dodano pkt. 21 i 22 w następującym brzmieniu: „21) teren pn. „Piekielny Zakątek”, działka Nr 2/3, 2/4 i 2/5 w Saminie, 22) teren działki Nr 121/14 obręb geodezyjny Leszcz”.

Powyższe uchwały stanowią prawo miejscowe, regulują ponadto jeszcze inne ważne i istotne z zakresu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi działania. Na terenie gminy znajdują się 3 szkoły podstawowe (Publiczna Szkoła Podstawowa w Dąbrównie, Publiczna Szkoła Podstawowa w Elgnowie i Publiczna Szkoła Podstawowa w Marwałdzie), obiekty kultu religijnego oraz obiekty sportowe.

W gminie Dąbrówno zamieszkuje aktualnie 4.158 osób (stan na 12.11.2021 roku), na terenie gminy funkcjonuje obecnie 17 punktów sprzedaży alkoholu (sprzedaż alkoholu wg kategorii A prowadzą wszystkie punkty, sprzedaż alkoholu kategorii B – 12 punktów, kategorii C – 13). Dla porównania w roku 2019 było 17 punktów, w 2018 - 19 punktów sprzedaży a w 2020 - 18 punktów sprzedaży alkoholu. **Pomimo iż ilość punktów sprzedaży alkoholu, w ostatnich latach nie zwiększyła się w ostatnim roku znacząco zwiększyła się wartość sprzedawanego alkoholu – w 2021 roku przekroczyła próg 3 milionów 200 tysięcy złotych.** Przy tak wysokiej wartości sprzedaży alkoholu, **należałoby dążyć jednak do tego aby ilość punktów sprzedaży alkoholu nie wzrosła w najbliższych latach.**

Z danych statystycznych wynika, że **w 2020 roku na jeden punkt sprzedaży alkoholu w Polsce przypadało 301 mieszkańców** (odnotowano nieznaczny wzrost w stosunku do roku ubiegłego). PARPA podaje, że **w 2020 roku w Polsce funkcjonowały 122 134 punkty sprzedaży napojów alkoholowych** (mniej o 2 000 punktów w stosunku do roku ubiegłego). Województwo Warmińsko – Mazurskie w 2020 roku zajmowało 10 miejsce / na 16 województw pod względem dostępności do alkoholu (przeliczenie liczby mieszkańców na 1 punkt sprzedaży alkoholu). Analiza powyższych danych wskazuje, że województwo warmińsko – mazurskie, pod względem dostępności alkoholu dla mieszkańców, jest

jednym z województw, gdzie punktów sprzedaży alkoholu jest stosunkowo mało, jednak przy liczbie mieszkańców województwa niezbyt wysokiej liczbie mieszkańców **średnio na jeden punkt sprzedaży alkoholu w województwie warmińsko – mazurskim przypada 391 mieszkańców.**

W województwie **warmińsko – mazurskim, w 2020 roku otwartych było 3 560 punktów sprzedaży alkoholu** (w roku ubiegłym było to 4 939 punktów).

Dane z terenu gminy Dąbrówno wskazują, że przy obecnej ilości punktów sprzedaży alkoholu funkcjonujących na terenie gminy Dąbrówno nie odbiegamy znacząco od średniej ogólnopolskiej w ilości mc sprzedaży alkoholu na jednego mieszkańca.

W ubiegłych latach, cyklicznie prowadzone były, w okresie przedwakacyjnym szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych. W 2021 roku w 10 punktach sprzedaży alkoholu (przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dąbrównie, zorganizowała szkolenie dla sprzedawców i właścicieli. Wzięli w nich udział sprzedawcy z 4 punktów w Dąbrównie i 6 punktów sprzedaży w terenie: w Saminie, Tułodzadzie, Elgnowie, Wierzbicy, Marwałdzie i Gardynach. Uczestnicy szkolenia „Odpowiedzialny sprzedawca” otrzymali certyfikaty ukończenia szkolenia oraz materiały edukacyjne. Szkolenie odbyło się 20 sierpnia 2021 roku, a realizatorem było Centrum Profilaktyki i Reeducacji ATELIER z Krakowa, ul. Krasickiego 27/1, szkolenie na miejscu prowadził certyfikowany specjalista ww. firmy. Po szkoleniu sporządzony został pisemny raport.

Planowana jest kontynuacja działań szkoleniowych, adresowanych do sprzedawców alkoholu, w latach 2022 - 2025 preferowaną formą szkoleń będzie forma stacjonarna (na terenie Dąbrówna), realizowana w okresie przedwakacyjnym, bowiem pośrednio z problemem dostępności napojów alkoholowych, związany jest szczególnie ważny problem dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży. Wyniki badań ankietowe przeprowadzone w 2019 roku, dotyczące „Inicjacji alkoholowej wśród młodzieży Gminy Dąbrówno”, wskazują, że aż 92% uczniów kończących naukę w gimnazjum i ponad 35% uczniów klas VI – VIII miało już inicjację alkoholową za sobą (*Źródło: badania własne na zlecenie Pełnomocnika ds. profilaktyki 2019, przeprowadzone w ramach diagnozy społecznej „Obraz funkcjonowania dzieci i młodzieży szkolnej Gminy Dąbrówno 2018 – 2021”*).

2.2. Bezrobocie

Podobnie jak w roku ubiegłym, dane wskazują że problem bezrobocia nadal pozostaje jednym z głównych problemów społecznych mieszkańców gminy Dąbrówno. Na wagę problemu wskazują dane statystyczne oraz analiza zawarta w „Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Dąbrówno na lata 2018-2027”. **Analiza powodów przyznawania pomocy przez GOPS w Dąbrównie**

w roku 2021 wskazuje, że bezrobocie od wielu lat jest głównym powodem wsparcia udzielanego przez GOPS. Z informacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrównie wynika, że liczba rodzin, która korzystała z pomocy GOPS w 2021 roku wzrosła w stosunku do roku ubiegłego o 37 rodzin (w roku 2021 z pomocy finansowej GOPS skorzystało 186 rodzin – stan na 12.11.2021 r). **Na 186 rodzin którym przyznana została pomoc społeczna finansowa przez GOPS, 68 stanowiły rodziny, które korzystały z pomocy z tytułu bezrobocia (w rodzinach tych żyło 247 osób).** 30 rodzin – z powodu bezradności i 30 z powodu niepełnosprawności (na podstawie danych GOPS w Dąbrównie, stan na dzień 12.11.2021).

2.3. Przemoc w rodzinie

Lata 2020 - 2021, z racji pandemii były okresem szczególnym. Jak podaje wiele instytucji pomocowych i organizacji, szczególnie trudna była sytuacja dzieci w rodzinach z problemem przemocy. Z najnowszych badań Fundacji dajemy dzieciom Siłę wynika, że „27% dzieci i młodzieży w Polsce doświadczyło krzywdzenia, 11% doświadczyło przemocy ze strony bliskiej osoby, 10% dzieci doświadczyło wykorzystywania seksualnego (9% bez kontaktu fizycznego, 3% z kontaktem fizycznym). 1 dziecko na 11 przyznało, że nie ma nikogo kto mógłby zaoferować mu wsparcie w trudnej sytuacji” (źródło: www.pandemiaprzemocy.fdds.pl).

Alarmującym wydaje się publikacja rzecznika praw obywatelskich, zamieszczona na stronie Interwencja Rzecznika www.bip.brpo.gov.pl) z dnia 1 marca 2021 roku „Nie ma rządowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na 2021 r.”. „RPO niezmiennie domaga się, aby instytucje państwa wypełniały swe obowiązki w zakresie stworzenia skutecznych warunków przeciwdziałania i penalizowania przemocy domowej. Warunkiem tego jest przyjęcie dokumentu programującego politykę państwa w tej kwestii. Kształtowanie założeń tej polityki spoczywa na Radzie Ministrów, której ustawowym obowiązkiem jest opracowanie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Dlatego Rzecznik jest zaniepokojony, że mimo zakończenia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjętego na lata 2014-2020, program mający być jego kontynuacją nadal nie został przyjęty. Dlatego RPO rekomenduje niezwłoczne jego ustanowienie”. 5 marca 2021 roku, Uchwałą Rady Ministrów nr 16 z dnia 1 lutego 2021 w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021, przyjęty został Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021, stanowiący załącznik do uchwały. Nadal jednak nie został przyjęty kompleksowy program kilkuletni. Zdaniem RPO „należy zgodzić się z uzasadnieniem twórców projektu Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021, że zmniejszenie skali przemocy domowej „jest procesem wymagającym czasu, wysiłku, nakładów finansowych, zaangażowania wszystkich służb, a także zmiany świadomości społecznej”. „W ocenie RPO ta charakterystyka działań wymaga ich zaplanowania w dłuższym horyzoncie czasowym niż

jednego roku. Zmiana społecznych i kulturowych wzorców zachowań kobiet i mężczyzn w celu wykorzenia uprzedzeń, zwyczajów czy innych praktyk opartych na idei niższości kobiet lub na stereotypowych rolach kobiet mężczyzn, wymaga kompleksowego i długookresowego programu działania” (www.bip.brpo.gov.pl).

Analizując liczne publikacje, dotyczące zjawiska przemocy można zaobserwować istotne różnice w danych statystycznych i samej charakterystyce zjawiska przemocy domowej w zależności od tego czy dane te publikują instytucje państwowe, czy są to publikacje i raporty opracowane przez organizacje pomocowe. W raportach dotyczących tego zjawiska organizacje społeczne, fundacje i stowarzyszenia, powołując się na wyniki badań własnych wskazują, że obszar ten jest wyraźnie niedoszacowany przez publiczne instytucje zajmujące się pomocą rodzinie czy dane policyjne. Różnica ta w ostatnim okresie (pandemicznym) jeszcze się powiększyła. Dane systematycznie publikowane od wielu lat przez *Niebieską Linie*, wskazują jednoznacznie na wzrost zgłoszeń z prośbą o pomoc i interwencję. Zestawienie liczby rozmów przeprowadzonych w latach 2016 – 2021 oraz podjętych interwencji przez Ogólnopolskie Pogotowie Ofiar Przemocy w Rodzinie *Niebieska Linia* przedstawione zostało poniżej

ROK	ROZMOWY / INTEREWNCJE
2016	10. 844
2017	15.826
2018	16. 778
2019	22. 347 (wzrost do roku ubiegłego o 5.569)
2020	23. 857 (wzrost do roku ubiegłego o 1.510)
2021 (od stycznia do sierpnia 2021)	15. 968 (za okres 8 miesięcy)

Zestawienie liczby rozmów przeprowadzonych w latach 2016 – 2021 oraz podjętych interwencji przez Ogólnopolskie Pogotowie Ofiar Przemocy w Rodzinie (źródło: www.niebieskalinia.info)

Jak wynika ze statystyk policji, dane te nie znajdują odzwierciedlenia w działaniach policji: liczbie złożonych formularzy wszczynających Procedurę Niebieskiej Karty, liczby osób dotkniętych przemocą domową, liczby osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową. Z raportów policyjnych wynika, że w roku 2020 wszystkie wartości są niższe (mniej osób doświadczało przemocy domowej, mniej wszczęto procedur NK). I chociaż dane z roku 2019 i 2020 znacząco się nie różnią (spadek przemocy odnotowany w statystykach policyjnych jest nieznaczny), to zastanawiające są dane dotyczące liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych lub placówkach, z racji doświadczanej przemocy, w roku 2018 było to 427 dzieci, w roku 2019 – 309 dzieci (przy wzroście założonych NK o blisko 1200), w 2020 roku – dotyczyło to już tylko 288 dzieci (Źródło: dane Komendy Głównej Policji,

www.statystyka.policja.pl). Jeśli bliższe realiom są dane podawane w raportach organizacji społecznych o charakterze pomocowym, to dane te wskazywałyby, że coraz więcej dzieci doświadcza przemocy domowej.

W oparciu o dostępne dane oraz analizę sytuacji rodzin w dobie pandemii, najbliższe lata wymagają konieczności **zwiększenia monitorowania jak również przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej również na terenie gminy Dąbrówno, co wiąże się z zacieśnianiem i usprawnieniem współpracy, pomiędzy służbami działającymi na rzecz rodziny, w ramach prac Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i rozszerzenia działań pomocowych Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. W percepcji mieszkańców gminy problem przemocy domowej na terenie gminy Dąbrówno mocno powiązany jest z problemem uzależnienia od alkoholu. Mieszkańcy biorący udział w badaniach ankietowych właśnie **uzależnienie** wskazali jako **główną przyczynę przemocy w rodzinie** (Źródło: „*Diagnoza problemów społecznych w gminie Dąbrówno*”, Raport 2016).

Z danych Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Dąbrównie, wynika, że w 2021 r wpłynęło 5 nowych formularzy oraz 3 formularze przekazane z pobliskich zespołów interdyscyplinarnych Niebieskiej Karty, we wszystkich przypadkach wszczęto procedurę NK. Do GKRPA wpłynęło 10 wniosków o podjęcie działań w stosunku do osób nadużywających alkoholu, w stosunku do których zostało wszczęte postępowania z art. 207 kk. **Ogółem w 2021 roku realizowanych było 19 procedur Niebieskiej Karty**: kontynuacja z 2018r (1), kontynuacja z 2019 (4) kontynuacja z 2020 roku (6), oraz założone w 2021 roku (8). W ciągu roku 2021 zakończono 15 procedur: 5 z 2019r, 6 z 2020 roku, 4 z 2021. Grupy robocze zbierają się według indywidualnego planu pracy z daną rodziną.

Z powyższych danych wynika, że zjawisko przemocy w Gminie Dąbrówno utrzymuje się na podobnym do lat poprzednich poziomie (obserwuje się niewielki wzrost w stosunku do roku ubiegłego – wpłynęła w 2021 roku jeden formularz NK więcej niż w roku ubiegłym, w całym roku 2021 prowadzonych było o 2 postępowania więcej niż w roku ubiegłym) i konieczne jest nadal kompleksowe oraz wzmożone działanie wszystkich służb działających na rzecz rodziny. Niepokojący jest również fakt, iż osoby wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, w większości procedur dopuszczają się przemocy wobec rodziny po spożyciu alkoholu. Z opinii członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Dąbrównie wynika również, że nadal potrzebna jest systematyczna praca mająca na celu zwiększenie świadomości wśród społeczności co do możliwości korzystania z bezpłatnej pomocy i zmiany sytuacji w rodzinie oraz praw osób pokrzywdzonych. Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom w 2021 roku poszerzony został kanał informacyjny o dostęp do informacji poprzez stronę Internetową (www.dabrownno.pl zakładka: nasza gmina/profilaktyka). W latach następnych ten przekaz informacyjny powinien być systematycznie rozbudowywany.

V.3. SYTUACJA UCZNIÓW PO NAUCE ZDALNEJ – OPIS ZJAWISKA NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY GMINY DĄBRÓWNO

Niespodziewane, głębokie zmiany w dotychczasowym sposobie funkcjonowania, długotrwała izolacja, nauka zdalna, związane z tym ograniczenie kontaktów z kolegami i koleżankami, a także obawy o zdrowie swoje i bliskich czy też żałoba po ich stracie – m.in. z takimi stresorami musiały zmagać się w trakcie pandemii dzieci i młodzież, co negatywnie wpłynęło na stan psychiki wielu z nich. Świadczą o tym wyniki licznych badań oraz statystyki z wielu krajów świata, w tym także z Polski.

W roku 2021 zakończyła się diagnoza społeczna w obszarze funkcjonowania dzieci i młodzieży pt. **„Obraz funkcjonowania dzieci i młodzieży szkolnej Gminy Dąbrówno 2018 – 2021”** zainicjowana i prowadzona w ramach działań Pełnomocnika Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Dąbrówno. W roku 2018 przeprowadzone zostały wśród dzieci i młodzieży (uczniów szkół publicznych z terenu gminy Dąbrówno) badania dotyczące zagrożeń ze strony narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych. Badania ankietowe przeprowadzone w 2019 roku, dotyczyły „Inicjacji alkoholowej wśród młodzieży Gminy Dąbrówno”, w 2020 – „Kondycja i wsparcie rodzin w ocenie dzieci”. W 2021 roku przeprowadzone zostały badania dotyczące kondycji emocjonalnej uczniów po okresie nauki zdalnej spowodowanej pandemią COVID-19 („Sytuacja uczniów po nauce zdalnej”). Wyniki badań, w formie raportu zostały przekazane pedagogom szkół, tak aby umożliwić zaplanowanie działań wspierających i pomocowych. Raport został też umieszczony na stronie www.dabrownno.pl w zakładce nasza gmina / profilaktyka.

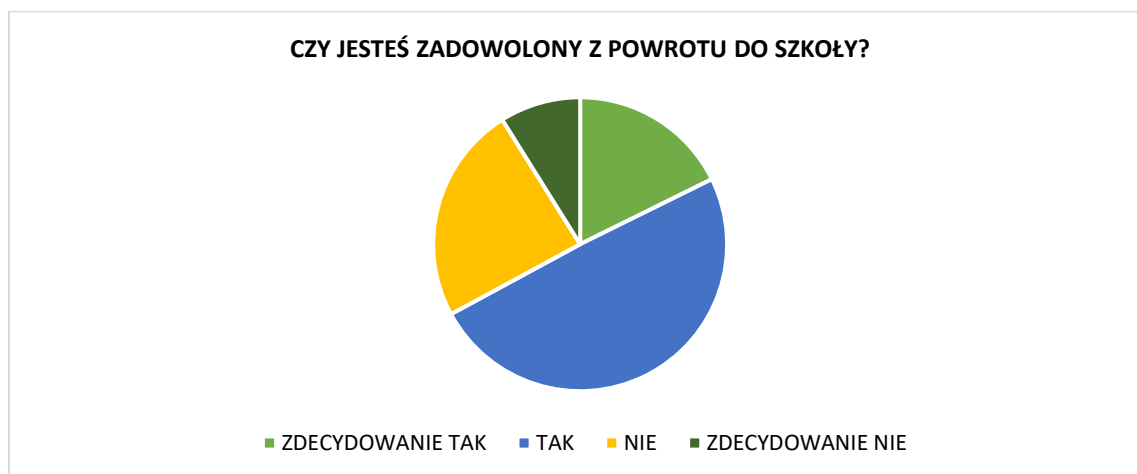
Badania przeprowadzone zostały wśród uczniów klas: IV, V, VI, VII i VIII, wszystkich szkół podstawowych znajdujących się na terenie gminy Dąbrówno. Wzięło w nich udział 158 uczniów (89 uczniów Publicznej szkoły Podstawowej w Dąbrównie, co stanowiło 56,4% ogółu ankietowanych, 29 uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Marwałdzie, co stanowiło 18,3% ogółu i 40 uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Elgnowie – 25,3% wszystkich ankietowanych). Wśród badanych 48,1% stanowili chłopcy, 51,9% - dziewczęta.

Badania zostały przeprowadzone metoda ankietową. Ankieta zawierała 12 pytań o charakterze zamkniętym, część z ograniczonym wyborem, część z możliwością wielokrotnego wyboru (ankieta stanowi załącznik raportu). Obszary diagnozy dotyczyły: trudności na jakie napotykali uczniowie podczas nauki zdalnej, zaopatrzenia w niezbędny do nauki zdalnej sprzęt oraz dostęp do sieci, pomocy w nauce online, szczególnie ze strony najbliższych (wsparcie i pomoc rodziny), nastawienia do powrotu nauki stacjonarnej, obaw i leków jakie rodziła ta sytuacja oraz wpływu ograniczenia kontaktów społecznych, rówieśniczych na funkcjonowanie psychiczne / emocjonalne uczniów.

Celem bezpośrednim diagnozy w tym obszarze było określenie kondycji emocjonalnej, w jakiej wracają uczniowie do szkół po okresie nauki zdalnej oraz wskazania obszarów, w których powinna skoncentrowana zostać pomoc dzieciom i młodzieży jak również ich rodzinom po powrocie do nauki stacjonarnej.

Jako pierwsze i najważniejsze wydawało się więc zadanie pytania o to, z jakimi emocjami uczniowie wrócili do szkół w czerwcu 2021 roku. Czy przeważają emocje pozytywne czy negatywne?

W badaniu ankietowym wszystkich uczniów szkół w Dąbrównie, Marwałdzie i Elgnowie (158 uczniów z klas IV – VIII) aż **67,1% ankietowanych wyraziło zadowolenie z powrotu do szkoły**. 24% nie było zadowolonych z powrotu do nauki stacjonarnej a 8,9% „zdecydowanie nie” było zadowolonych z powrotu do szkoły.

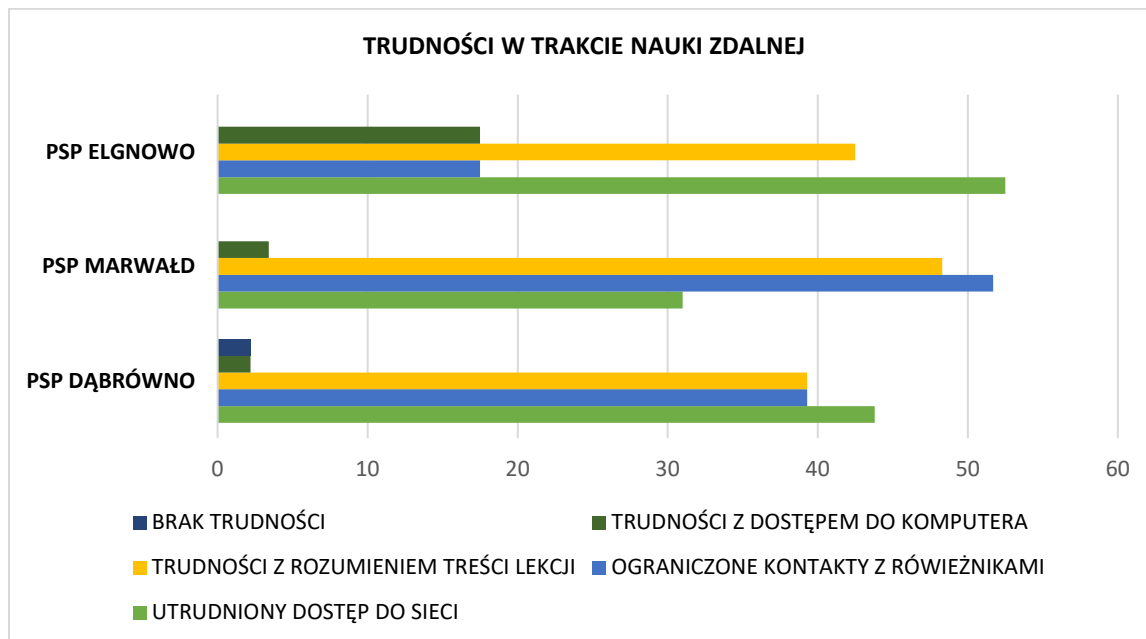
Wykres nr 1: Odpowiedzi uczniów PSP w Dąbrównie, Marwałdzie i Elgnowie w badaniu ankietowym, dotyczącym zadowolenia/niezadowolenia z powrotu do nauki stacjonarnej w roku szkolnym 2020/2021, Diagnoza społeczna 2021.

W poszczególnych szkołach rozkład odpowiedzi udzielanych przez uczniów wyglądał podobnie. Największą grupę stanowili uczniowie zadowoleni z powrotu nauki stacjonarnej.

Trudności nauki zdalnej

Odpowiedzi udzielone przez uczniów dotyczące trudności jakie wiązały się z nauką zdalną wskazują, że głównym problemem dla uczniów Gminy Dąbrówno były: trudności z dostępem do sieci internetowej (na ten problem wskazało 43,7% ankietowanych); trudności w rozumieniu treści lekcji (41,8% wskazań); utrudniony kontakt z rówieśnikami (36% odpowiedzi). 11,4% uczniów biorących udział w badaniach wskazało także ograniczenie możliwości aktywnego udziału w zajęciach i zadawania pytań nauczycielowi, traktując te sytuacje jako utrudnienie. Tylko 6,8% ankietowanych wskazało, że miało problem z dostępem do komputera. 2,5% uczniów deklarowało, że nie miało żadnych trudności

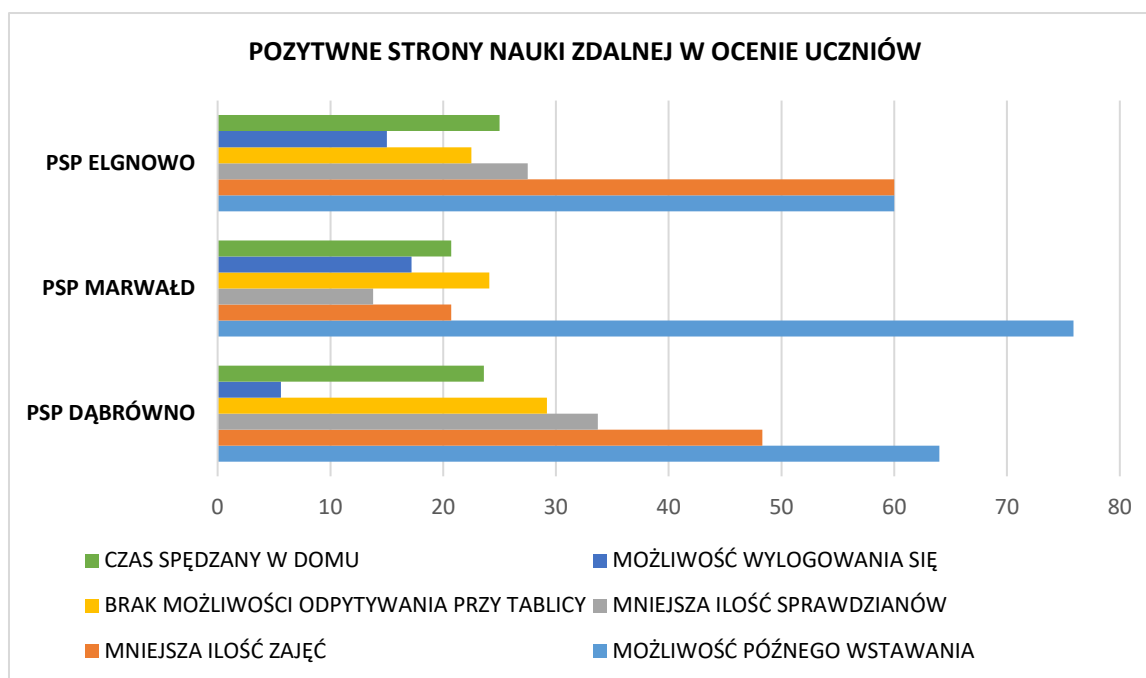
związanych z nauką online. Rozkład odpowiedzi uczniów poszczególnych szkół zaprezentowane zostały w wykresie nr 2.

Wykres nr 2: Rozkład odpowiedzi uczniów poszczególnych szkół (PSP w Dąbrównie, Marwałdzie i Elgnowie) w badaniu ankietowym, dotyczącym trudności w trakcie nauki zdalnej w roku szkolnym 2020/2021, Diagnostyka społeczna 2021.

Korzyści nauczania zdalnego

Jakie „korzyści” w nauczaniu zdalnym widzieli ankietowani? Uczniowie wskazali, że najbardziej podobała im się: 1) możliwość późniejszego wstawiania porannego (65,2% wskazań); 2) mniejsza ilość zajęć lekcyjnych (46,2% uczniów udzieliło takiej odpowiedzi); 3) mniejsza ilość sprawdzianów i prac klasowych (28,5% wskazań) i brak konieczności odpowiedzi „przy tablicy” – 26,6%. 10% uczniów za cenne uznała możliwość „wylogowania się” w trakcie lekcji, a dla 17% ankietowanych dużą korzyścią była możliwość spędzania dłuższego czasu w domu. Wykres nr 3 prezentuje dane dotyczące pozytywów nauczania zdalnego w ocenie uczniów, z podziałem na poszczególne szkoły.

Wykres nr 3: Rozkład odpowiedzi uczniów poszczególnych szkół (PSP w Dąbrównie, Marwałdzie i Elgnowie) w badaniu ankietowym, dotyczącym pozytywnych aspektów i korzyści płynących z nauki zdalnej w roku szkolnym 2020/2021, *Diagnoza społeczna 2021*.

Wsparcie uczniów ze strony rodziny podczas nauki zdalnej

Ponad 40% wszystkich uczniów, którzy wzięli udział w badaniach stwierdziła, że potrzebowała pomocy podczas nauki zdalnej. 59,5% oceniła, że pomocy takiej nie potrzebowała. Jednak w tej grupie, pomimo przekonania ankietowanych, że sami by sobie poradzili z nauką zdalną, znaczna część dzieci taką pomoc otrzymywała. Wśród osób udzielających wsparcia i pomocy były osoby najbliższe: mama – odpowiedzi takiej udzieliło aż 57% uczniów, starsze rodzeństwo – 20,2% wskazań, 12% udzieliło odpowiedzi, że pomagał podczas nauki tata lub inny członek rodziny, rówieśnicy. Tylko 14% uczniów deklaroowało, że nie korzystało z żadnej formy pomocy ze strony najbliższego otoczenia. Na uwagę zasługuje fakt, że członkiem rodziny na którym w większości sytuacji spoczywał ciężar wsparcia i pomocy udzielanej dziecku podczas nauki zdalnej była matka. **Ojciec samodzielnie zaangażowany był we wspieranie własnego dziecka zaledwie w 4% sytuacji**

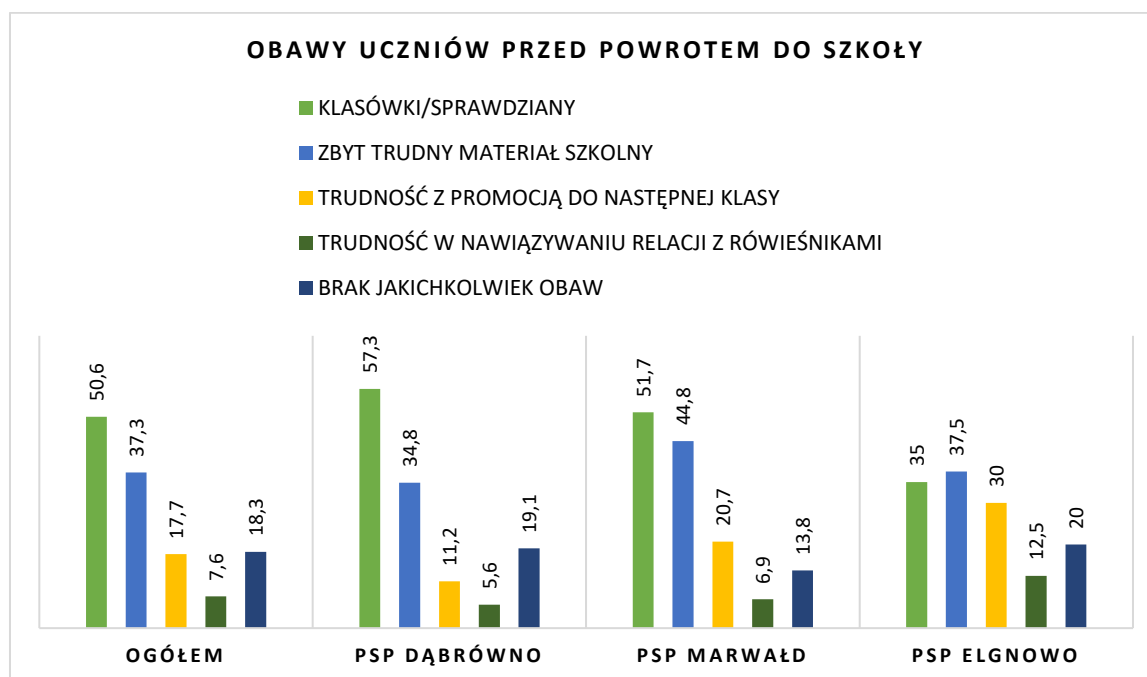
Kontakty rówieśnicze podczas nauki zdalnej

Jednym z ciekawszych obszarów wydawał się obszar związany z kontaktami rówieśniczymi, które w okresie pandemii uległy istotnemu ograniczeniu. Szczególnie trudne mogło się to okazać dla uczniów mieszkających w małych wioskach, gdzie nie zamieszkiwali rówieśnicy czy koledzy z klasy a sytuacja szkolna była jedyną umożliwiającą funkcjonowanie w liczniejszej grupie rówieśniczej. W ankietach znalazły się pytania jak wyglądały te kontakty w „realu” a jak „online” oraz jak sami uczniowie odbierali i oceniali tę sytuację ograniczeń w kontaktach rówieśniczych.

Uczniowie wszystkich trzech placówek biorący udział w badaniach wskazywali, że faktycznie kontakty z rówieśnikami uległy istotnemu ograniczeniu w okresie nauki zdalnej. Dotyczyło to sytuacji kontaktów w tzw. „realu”, w rzeczywistości jak i w świecie wirtualnym (online).

Obawy uczniów przed powrotem do nauki stacjonarnej

Jakie obawy i niepokoje przeżywali uczniowie szkół z terenu gminy Dąbrówno przed powrotem do szkół (po zakończeniu nauki zdalnej w czerwcu 2021 roku)? Głównym powodem obaw, w sytuacji powrotu do nauki stacjonarnej, na jaki wskazywali w badaniach uczniowie były **sytuacje związane z przyswojeniem materiału szkolnego**.

Wykres nr 4: Odpowiedzi uczniów poszczególnych szkół (PSP w Dąbrównie, Marwałdzie i Elgnowie) w badaniu ankietowym, dotyczącym obaw przed powrotem do nauki stacjonarnej, po długotrwałym okresie nauki zdalnej w roku szkolnym 2020/2021, *Diagnoza społeczna 2021*.

Opracowany został raport końcowy, podsumowujący wyniki przeprowadzonych badań, który zawierał również wnioski i rekomendacje do działań pomocowych na terenie szkół z terenu gminy Dąbrówno. Raport wraz z wnioskami dostępny w całości na stronie www.dobrawno.pl w zakładce: nasza gmina/profilaktyka/materiały do pobrania.

VI. DZIAŁANIA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Do zadań wójta zgodnie z art. 4¹ ust 3 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r., poz.1119) należy powołanie Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Szczegółowe zadania Komisji zostały określone w załączniku Nr1 Zarządzenia Wójta nr Or.0050.92.2018 z dnia 04 lipca 2018 r. Można je ogólnie określić

jako: 1. inicjowanie działań w zakresie określonym w pkt 3 ust. 1 - 5 oraz podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, kontrola zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wydają opinię w drodze postanowień stanowiące warunek wydania zezwolenia przez Wójta na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ostatnich latach ogniskowała się wokół problemów motywowania zgłaszanych do Komisji osób, do podjęcia leczenia odwykowego (lub leczenia farmakologicznego) oraz kierowania do konkretnych form pomocy (terapeuta uzależnień, psycholog, specjalista ds. przeciwdziałania przemocy domowej) lub placówek terapeutycznych. Łącznie w okresie od stycznia 2021 roku do 12 listopada 2021 roku odbyło się 14 posiedzeń. Wysłane zostały 4 pisma informacyjne i prośby o dodatkowe informacje do instytucji wnioskujących o wezwanie uczestników (do Zespołu Interdyscyplinarnego i GOPS w Dąbrównie). GKRPA wydała 4 opinie w sprawie zezwolenia na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych w stosunku do podmiotów, które złożyły wnioski do wójta Gminy Dąbrówno (Sklep Produktów Spożywczych w Dąbrównie / prowadzony przez Alfa Quest Sp. z o.o. Sp. k, Kontener Gastronomiczny w Dąbrównie ul. Kościuszki, ul. Lidzbarska, Usługi Hotelarsko – Gastronomiczne Pensjonat Zacisze w Dąbrównie, ul. Ogrodowa, Sklep Spożywczo – Przemysłowy w Marwałdzie). Wszystkie opinie były pozytywne.

Wysłanych zostało 22 wezwania do stawiennictwa na posiedzenia GKRPA oraz 3 zaproszenia dla wnioskodawców i osób współuzależnionych. Na spotkania z członkami GKRPA w 2021 roku wezwano i zaproszono 16 osób (5 osób wzywano dwukrotnie), zgłosiło się 11 osób. Osobom wzywanych na posiedzenia GKRPA proponowano pomoc specjalistyczną (rozmowy motywujące do zachowania abstynencji lub ograniczenia spożywania alkoholu z psychologiem i terapeutą uzależnień, spotkania wspierające osoby współuzależnione, poddanie się leczeniu farmakologicznemu – pomoc w zakupie leku, umówieniu wizyty u lekarza). Część osób skorzystała z oferowanej pomocy specjalistycznej. Jedna osoba została skierowana na badania w kierunku uzależnienia od alkoholu (wniosek został skierowany do Sądu), jedna osoba poddała się dobrowolnie leczeniu odwykowemu, w stosunku do jednej osoby, z diagnozą uzależnienia został skierowany wniosek do Sądu o skierowanie na leczenie odwykowe w systemie stacjonarnym.

Pełnomocnik Wójta pełni jednocześnie funkcję sekretarza Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Obecnie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działa na mocy Zarządzenia Wójta Gminy Dąbrówno Nr Or.0050.92.2018 z dnia 04 lipca 2018 r. W roku 2021 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wspierała procedurę interwencji wobec przemocy

w rodzinie „Niebieska Karta”- udział w pracach grup roboczych, regularnie powoływano członka GKRPA, od 5 sierpnia 2019 jest nim sekretarz GKRPA w Dąbrównie.

Członkowie GKRPA uczestniczyli w dwóch szkoleniach stacjonarnych: 1) „Nowe spojrzenie na zaburzenia związane z używaniem alkoholu – aktualne paradygmaty. Problem narkomanii w środowisku lokalnym oraz najważniejsze aspekty związane z przeciwdziałaniem przemocy wg najnowszych zmian prawnych w dobie pandemii”/Gdańsk, 2) „Motywowanie do podjęcia leczenia i wyjścia z uzależnienia”/Dąbrówno. Szkolenia zostały przeprowadzone w czerwcu i październiku 2021 roku.

23 lipca 2020 roku weszło w życie Zarządzenie Nr Or.0050.76.2020 Wójta Gminy Dąbrówno, w sprawie ustalenia procedury kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Dąbrówno (na podstawie par. 3 straciło moc Zarządzenie Wójta Gminy Dąbrówno Nr.Or.0050.103.2015 z dn. 14 grudnia 2015 roku, w sprawie ustalenia procedury kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Dąbrówno). Zgodnie z Zarządzeniem Nr. Or.0050.76.2020 Wójta Gminy Dąbrówno i Harmonogramem kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Dąbrówno na rok 2021, 30 czerwca 2021 roku przeprowadzona została kontrola 3 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, usytuowanych w Dąbrównie. W latach następnych sukcesywnie kontrolowane będą punkty sprzedaży alkoholu, działające na terenie gminy Dąbrówno. Harmonogram kontroli punktów sprzedaży w 2022 roku zostanie udostępniony w styczniu 2022 roku. Podobnie jak w poprzednich latach, w roku 2021 **przy GKRPA w Dąbrównie funkcjonował Punkt Konsultacyjno – Informacyjny**. Dyżur w PI-K pełnili specjalista terapeuta uzależnień i psycholog. W roku 2021 PI-K działał stacjonarnie (nie były prowadzone teleporady). Liczba zgłaszających się po pomoc mieszkańców gminy, w drugiej połowie br. uległa zwiększeniu. W 2021 roku psycholog udzielił **45 indywidualnych konsultacji**, terapeuta – **48 indywidualnych konsultacji** i porad specjalistycznych. Ilość udzielanych w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym konsultacji specjalistycznych wskazuje, że na potrzebę utrzymania tej formy pomocowej osobom uzależnionym i członkom ich rodzin oraz osobom doświadczającym przemocy. **Nadal jednak systematycznie zmniejsza się ilość porad i konsultacji udzielanych przez psychologa osobom uzależnionym i współuzależnionym**, w ramach działalności Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego, sygnalizowana jest natomiast duża potrzeba utworzenia punktu pomocy psychologicznej dla rodziców, borykających się z coraz większymi problemami wychowawczymi oraz grupy psychoedukacyjnej dla osób, które chcą zachować abstynencję. W 2022 roku planowane jest utworzenie takiego miejsca wsparcia i psychologicznej pomocy specjalistycznej w Dąbrównie oraz grupy psychoedukacyjnej dla mieszkańców gminy Dąbrówno, którzy nie chcą wrócić do nałogu.

6.1. Zadania gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy: 1) Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dokonywanie analizy potrzeb w tym zakresie. 2) Udzielanie osobom uzależnionym i członkom ich rodzin pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, w tym: - przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia lub objęcie terapią, - motywowanie i zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, - kierowanie do biegłych w przedmiocie orzekania o uzależnieniu, - kierowanie spraw do sądu o wydanie orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, - podejmowanie działań zmierzających do zapobiegania przemocy w rodzinie, - kierowanie osób uzależnionych i uwikłanych przez przemoc domową do specjalistów i instytucji świadczących usługi specjalistyczne, - inicjowanie działań zmierzających do animacji i aktywizacji środowiska lokalnego w niesienie pomocy osobom uzależnionym i problemem przemocy, - inicjowanie i organizacja szkoleń, debat i konferencji w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie, - organizowanie pomocy dzieciom ze środowisk zagrożonych marginalizacją, ze szczególnym uwzględnieniem problemów uzależnień. 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy, w szczególności: - inicjowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, - inicjowanie i prowadzenie kampanii informacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej, - podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym, ze szczególnym naciskiem na promocję zdrowego stylu życia, kierowanych do dzieci i młodzieży, - wspieranie realizacji pozalekcyjnych programów (zajęć) sportowych, opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych, 4) Podejmowanie działań na rzecz ograniczania dostępności do alkoholu: - prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, - podejmowanie działań wobec firm prowadzących reklamę napojów alkoholowych w sposób niezgodny z przepisami, - podejmowanie działań informacyjnych i profilaktycznych skierowanych do kierowców pojazdów mechanicznych, - prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż alkoholu. 5) Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi w rozwiązywaniu problemów uzależnień i przemocy w rodzinie: - organizacja i współorganizacja szkoleń, debat, konferencji i imprez profilaktycznych, - prowadzenie działań o charakterze interdyscyplinarnym w zakresie przeciwdziałania i usuwania skutków problemów uzależnień i przemocy. Do kompetencji GKRPA należą również zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2015 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

6.2. Zasady wynagradzania członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

Za udział w posiedzeniu Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, członek Komisji otrzymuje wynagrodzenie w wysokości (w roku 2022 wynagrodzenie to wynosi 140,- zł / słownie: sto czterdzieści złotych). Podstawą wypłaty wynagrodzenia jest lista obecności sporządzona na posiedzeniu Komisji.

VII. CEL I ZADANIA PROGRAMU

Zapis ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 poz.1119 i 2469), w art. 4¹ ust. 2 stanowi: „**Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w tym programie. W celu realizacji gminnego programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika**”

7.1. Cel główny

Celem głównym Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych, narkotyków i używania innych środków psychoaktywnych, przemocy w rodzinie oraz uzależnień behawioralnych, poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Dąbrówno; podejmowanie działań zmierzających do zmiany struktury spożycia i wzorów używania napojów alkoholowych; ograniczenie spożywania alkoholu i innych używek; przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych.

Cele wszystkich realizowanych zadań będą uwzględniały konieczność zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebach osób z różnymi niepełnosprawnościami.

7.2. Zadania

Wykaz zadań oraz działań realizowanych w ramach Programu zamieszczony jest w Rozdziale XII: Szczegółowy wykaz zadań realizowanych w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja zadań w ramach Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Dąbrówno finansowana będzie ze środków własnych Gminy pochodzących w 100% z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Dodatkowym źródłem finansowania od 2021 roku są opłaty od napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml (znowelizowany art. 9² ust. 11 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi). Dodatkowym źródłem finansowania mogą być również inne środki, pozyskiwane zarówno przez Gminę, jak też realizatorów i partnerów, których wykaz zamieszczono w Rozdziale XII.

IX. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Za koordynację i realizację Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla gminy Dąbrówno odpowiedzialny jest Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii realizowany jest we współpracy z innymi podmiotami, w tym: 1) podmiotami i instytucjami realizującymi zadania z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w ramach swoich zadań statutowych, 2) Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 3) organizacjami pozarządowymi, 4) organizacjami kościelnymi i związkami wyznaniowymi. Szczegółowy wykaz zadań Programu przedstawiony został w Rozdziale XII. W tabeli zawarte są zadania Programu wraz ze wskaźnikami ich wykonania oraz wskazani są realizatorzy zadań.

X. MONITOROWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W GMINIE DĄBRÓWNO

Monitorowanie sytuacji w zakresie uzależnień od alkoholu i narkotyków, oraz innych substancji psychoaktywnych, uzależnień od nikotyny i uzależnień behawioralnych stanowi podstawę do planowania działań profilaktycznych oraz oceny ich skuteczności. Monitorowanie zjawisk związanych z uzależnieniami na terenie gminy Dąbrówno polegać będzie w szczególności na: 1) przeprowadzaniu cyklicznych badań na temat skali uzależnień na terenie gminy; 2) ewaluacji realizowanych programów profilaktycznych, 3) analizie sprawozdań z realizacji zadań. W oparciu o powyższe dane prowadzona będzie ewaluacja podejmowanych działań programowych i profilaktycznych, mających na celu przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w środowiskach rodzinnych.

W latach 2022 - 2025 zaplanowane zostały badania w obszarze społecznym, obejmujące: 1) w roku 2022 obszar cyberuzależnień i sposobów korzystania z Internetu i smartfonów przez dzieci i młodzież

z naszej gminy, 2) w 2023 – obszar funkcjonowania rodzin i stosunku dorosłych mieszkańców Gminy Dąbrówno do problemu alkoholowego i zjawiska przemocy domowej, 3) w 2024 r. strukturę zagrożeń uzależnieniami wśród dorosłych mieszkańców gminy Dąbrówno i młodzieży uczącej się w placówkach edukacyjnych znajdujących się na terenie gminy Dąbrówno, 4) w roku 2025 charakterystyka i ocena efektywności czynników chroniących przed uzależnieniami dzieci i młodzieży gminy Dąbrówno. Badania stanowić będą element szerszej diagnozy społecznej, stanowiącej podstawę monitorowania i ewaluacji dalszych działań profilaktycznych i rozwiązania problemów alkoholowych na terenie Gminy Dąbrówno w latach 2022-2025.

XI. REKOMENDOWANE DZIAŁANIA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY

Analiza danych zawartych w części diagnostycznej Programu pokazuje, że do istotnych czynników sprzyjających rozwojowi uzależnień w gminie Dąbrówno nadal pozostają przede wszystkim: **bezrobocie, przemoc oraz obniżona wydolność wychowawcza wielu rodzin, skutkująca większym zagrożeniem uzależnień, w tym również behawioralnych dzieci i młodzieży.**

Uwzględniając możliwości i zasoby gminy, w następnych latach należałoby: 1) Zintensyfikować działania mających na celu zmniejszanie skali zjawiska przemocy w rodzinie, poprzez różne formy doskonalenia umiejętności i kompetencji społecznych, szczególnie umiejętności radzenia sobie ze stresem i umiejętności rozwiązywania problemów oraz szkoleń podnoszących kompetencje specjalistów, 2) Realizacja działań profilaktycznych, w tym realizacja programów z zakresu profilaktyki uniwersalnej (szczególnie z wykorzystaniem programów rekomendowanych: www.parpa.gov.pl, www.narkomania.gov.pl, www.ore.edu.pl oraz programów zalecanych, w ramach dobrych praktyk przez Wydział Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie), adresowanych do dzieci i młodzieży, 3) Prowadzenie działań edukacyjnych, adresowanych do społeczności lokalnej, mających na celu zwiększenie świadomości na temat rozmiaru problemu alkoholowego w gminie i innych problemów społecznych związanych z uzależnieniami, 4) Zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i osób współuzależnionych, 5) Zwiększenie pomocy rodzinom z problemem przemocy domowej, 6) Podnoszenie kompetencji społecznych oraz umiejętności wychowawczych rodziców (szczególnie wśród rodzin o niskim statusie społecznym).

XII. SZCZEGÓŁOWY WYKAZ ZADAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Do zadań własnych gminy, zgodnie z Ustawą z dn. 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 poz.1119 ze zm.), należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zgodnie ze stanowiskiem specjalistów Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, **realizując gminne programy, należy przestrzegać ustawowego wymogu, aby każde zadanie, które zostanie wpisane do gminnego programu, miało związek z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w rozumieniu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi**, ponieważ tylko na takie zadania mogą zostać wydatkowane środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych („W celu pozyskania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. 4¹ gminy pobierają opłatę za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18”). W kontekście nowego brzmienia art. 4¹, planując działania w ramach Gminnego programu, należy jednocześnie uwzględnić zadania wskazane do realizacji przez Narodowy Program Zdrowia na lata 2021 - 2025.

Zadania stanowiące podstawę i kierunek działań zaplanowanych do realizacji w Gminnym Programie na lata 2022 - 2025, opracowano w oparciu o zadania ujęte w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 – 2025

Zadania służące realizacji celu operacyjnego 2: Profilaktyka uzależnień, Zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom; nr i nazwa zadania:

1. Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktykę w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom

2. Monitorowanie i badania problematyki związanej z sytuacją epidemiologiczną w zakresie używania wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych i elektronicznych papierosów, używania środków odurzających, substancji psychoaktywnych, środków zastępczych i NSP, spożywania alkoholu (z uwzględnieniem monitorowania poziomu i struktury spożywania alkoholu oraz dostępności alkoholu).
3. Edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień
4. Poszerzanie i udoskonalenie oferty oraz wspierania realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
5. Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo – wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin.
6. Zwiększanie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie.
7. Redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich.

Zadania służące realizacji celu operacyjnego 2: Profilaktyka uzależnień, Uzależnienie od alkoholu; nr i nazwa zadania:

1. Wdrożenie i upowszechnienie standardów i procedur profilaktyki, diagnozy oraz terapii FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych) zgodnie z aktualnym stanem wiedzy naukowej
4. Zmniejszanie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu.
5. Zwiększanie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, sprzedaży, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych.

Zadania służące realizacji celu operacyjnego 2: Profilaktyka uzależnień, Uzależnienia od zachowań (uzależnienia behawioralne); nr i nazwa zadania:

1. Upowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych, w tym wydawania materiałów informacyjno – edukacyjnych, prowadzenie kampanii społecznych, strony i poradni internetowej oraz telefonu zaufania.

Zadania służące realizacji celu operacyjnego 2: Profilaktyka uzależnień, Uzależnienia od narkotyków; nr i nazwa zadania:

1. Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP.

Zadania służące realizacji celu operacyjnego 3: Promocja zdrowia psychicznego; nr i nazwa zadania:

1. Realizacja projektów i programów edukacyjnych, wychowawczych, interwencyjnych oraz profilaktycznych opartych na podstawach naukowych, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, wskazującej i selektywnej

WYKAZ ZADAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELU OPERACYJNEGO 2: PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ I CELU OPERACYJNEGO 3: PROMOCJA ZDROWIA PSYCHICZNEGO (NPZ na lata 2021 – 2025)		
Działania	Wskaźniki	Realizator
1. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym, dla osób uzależnionych i ich rodzin, osób zagrożonych uzależnieniem oraz osób doświadczających przemocy w rodzinie i będących w kryzysie (udzielanie pomocy przez terapeutę uzależnień i psychologa).	<ul style="list-style-type: none"> - ilość konsultacji specjalistycznych - ilość dyżurów psychologa i terapeuty uzależnień 	Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Terapeuta uzależnień Psycholog
2. Współpraca z poradniami specjalistycznymi (w tym poradniami leczenia uzależnień i współuzależnienia).	<ul style="list-style-type: none"> - ilość konsultacji z placówkami zdrowotnymi, świadczącymi pomoc dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem 	Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Poradnia Leczenia Uzależnień w Działdowie
3. Prowadzenie działań edukacyjnych i korekcyjnych dla sprawców przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> - ilość osób stosujących przemoc, uczestniczących w spotkaniach ze specjalistą ds. przeciwdziałania przemocy domowej - ilość akcji edukacyjnych nt. zjawiska przemocy domowej i jej przeciwdziałaniu 	Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Przewodniczący Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego
4. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie a) motywowania do podjęcia leczenia odwykowego oraz	<ul style="list-style-type: none"> - ilość posiedzeń komisji - ilość osób zmotywowanych do podjęcia leczenia 	Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

<p>kierowania do konkretnych placówek terapeutycznych.</p> <p>b) sporządzanie postanowień związanych z opiniowaniem wniosków przedsiębiorców występujących o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych</p> <p>c) zawieranie umów ze specjalistami współpracującymi z Gminą Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w kierunku diagnozowania uzależnienia od alkoholu, finansowanie badań biegłych sądowych w kierunku uzależnienia</p> <p>d) prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ilość kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych - ilość przeprowadzonych rozmów motywujących do zaprzestania picia - ilość wniosków skierowanych do Sądu 	<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej /Pracownicy socjalni</p> <p>Poradnia Leczenia Uzależnień w Działdowie</p> <p>Punkt Informacyjno – Konsultacyjny / specjaliści</p>
<p>5. Realizacja programów profilaktycznych (dla dzieci młodzieży) na poziomie uniwersalnym, w tym uwzględniających tematykę</p> <p>a) uzależnień od środków psychoaktywnych</p> <p>b) uzależnień behawioralnych</p> <p>c) uzależnień od nowych środków psychoaktywnych z grupy tzw. dopalaczy</p> <p>d) palenia tytoniu</p> <p>ze szczególnym uwzględnieniem programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego rekomendowanych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ilość zrealizowanych programów - ilość dzieci objętych zajęciami profilaktycznymi 	<p>Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Publiczne Szkoły Podstawowe w Dąbrównie, Marwałdzie i Elgnowie / dyrektorzy, pedagodzy, nauczyciele, wychowawcy</p> <p>Realizatorzy zewnętrzni</p>
<p>6. Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych oraz zagospodarowania czasu wolnego, ukierunkowanych na rozwój osobisty, społeczny i profilaktykę uzależnień skierowanych do dzieci i młodzieży w formie zajęć pozalekcyjnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość prowadzonych zajęć - Ilość dzieci objętych zajęciami 	<p>Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Publiczne Szkoły Podstawowe w Dąbrównie, Marwałdzie i Elgnowie / dyrektorzy, pedagodzy, nauczyciele, wychowawcy</p> <p>Realizatorzy zewnętrzni</p>
<p>7. Realizacja działań redukujących występowanie zachowań ryzykownych osób dorosłych poprzez realizację zajęć psycho edukacyjnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość spotkań - Ilość osób uczestniczących w spotkaniach 	<p>Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Specjalista ds. psychoedukacyjnych</p>

<p>8. Propagowanie wśród mieszkańców gminy postawy abstynenckiej oraz zdrowego stylu życia poprzez:</p> <p>a) kampanie edukacyjne, festyny ze sferami aktywności rodzinnej</p> <p>b) publikacje, w tym zamieszczane na stronach internetowych</p> <p>c) realizacja kampanii społecznych przeciwko uzależnieniom i przemocy domowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość kampanii społecznych i ich efektywność - Ilość festynów rodzinnych, o charakterze aktywizującym - Ilość nowych publikacji dotyczących uzależnień i przemocy (strona www) 	<p>Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Wykonawcy zewnętrzni</p>
<p>9. Wzmacnianie rodziny, jako czynnika chroniącego, poprzez:</p> <p>a) organizację Szkoły Rodzica</p> <p>b) spotkań warsztatowych dla rodziców (mieszkańców gminy)</p> <p>c) organizacja punktu pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży oraz rodziców z problemami wychowawczymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość rodziców korzystających z organizowanych zajęć - – ilość dyżurów psychologa 	<p>Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Psycholog zatrudniony w Punkcie</p> <p>Specjaliści zewnętrzni</p> <p>Trener Szkoły dla Rodziców</p>
<p>10. Organizacja, realizacja i dofinansowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje realizatorów Programu i osób zawodowo zajmujących się działaniami profilaktycznymi i terapeutycznymi (szkoleń, warsztatów, konferencji, seminariów).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających ze szkoleń - ilość szkoleń 	<p>Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Organizator zewnętrzny</p>
<p>11. Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych z zakresu uzależnień i przemocy. Zakup i prenumerata literatury specjalistycznej z zakresu profilaktyki uzależnień.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ilość zakupionych materiałów - ocena zasięgu (ilość mieszkańców do których materiały dotarły) 	<p>Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>
<p>12. Prowadzenie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych z terenu gminy Dąbrówno.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób biorących udział w szkoleniu - liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w których zostało przeprowadzone szkolenie dla sprzedawców 	<p>Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Organizator zewnętrzny</p>
<p>13. Przeprowadzenie i finansowanie badań w ramach diagnozy problemów społecznych związanych z uzależnieniami i diagnozą czynników ryzyka, wśród</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość raportów po przeprowadzonych badaniach 	<p>Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>

dorostych mieszkańców gminy oraz dzieci i młodzieży.		
14. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie poprzez: a) dofinansowanie zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie b) organizacja i dofinansowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie c) organizacja i sfinansowanie punktu mediacji, dla członków rodzin z problemami w funkcjonowaniu (w tym z problemem uzależnienia lub przemocy) d) organizacja i sfinansowanie punktu pomocy specjalistycznej (specjalista przeciwdziałania przemocy) dla członków rodzin z problemem przemocy, w tym dla rodzin z problemami uzależnienia powiązanego z przemocą.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, realizująca działania przeciwko przemocy, korzystająca ze szkoleń - ilość konsultacji w punkcie mediacji - ilość osób doświadczających przemocy, które skorzystały z pomocy specjalisty w zakresie przeciwdziałania przemocy 	<p>Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Gminny Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>Organizator zewnętrzny</p> <p>Specjalista ds. przeciwdziałania przemocy</p>

Realizatorami i partnerami w realizacji wyżej wymienionych działań będą:

Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Dąbrówno

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dąbrównie

Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Dąbrównie

Specjaliści ds. uzależnień w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrównie

Gminny Ośrodek Zdrowia w Dąbrównie

Urząd Gminy Dąbrówno

Publiczna Szkoła Podstawowa w Dąbrównie

Publiczna Szkoła Podstawowa w Elgnowie

Publiczna Szkoła Podstawowa w Marwałdzie

Komisariat Policji w Dąbrównie

Sąd Rejonowy w Ostródzie

Porania Leczenia Uzależnień w Działdowie

Lokalne organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe

Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

Ośrodek Rozwoju Edukacji